

Invandrarnas förvärvsintensiteter

Under 1960-talet uppvisade invandrarna högre förvärvsintensiteter än svenskarna. 1970-talets ändrade invandringsmönster och svårare läge på arbetsmarknaden för invandrarna samt höjningen av de svenska kvinnornas förvärvsintensiteter har förändrat situationen, visar Jan Ekberg. De utländska medborgarna uppvisar numera lägre förvärvsintensitet än svenskarna, medan de naturaliserade invandrarna fortfarande uppvisar högre förvärvsintensiteter.

Undersökningar från 1960-talet över de utländska medborgarnas förvärvsintensiteter visade ofta på mycket höga sådana. Detta var under en period, då invandringen till stor del bestod av arbetskraftsinvandring, samtidigt som det allmänna arbetsmarknadsläget var gott. Under 1970-talet har invandringen ändrat karaktär. Samtidigt har arbetsmarknadsläget i Sverige försämrats.

Båda dessa omständigheter kan förväntas sänka förvärvsintensiteterna för invandrarna: dels genom att en större del av de nytilkomna invandrarna inte direkt är anpassade till den svenska arbetsmarknaden, dels genom att invandrarna i större utsträckning än svenskarna är anställda inom den konjunkturkänsliga tillverkningsindustrin.

För de utländska medborgarna återspeglas detta numera både i stor arbetslöshet (se arbetskraftsundersökningarna, AKU) och i en förhållandevis stor andel inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessutom visar flera undersökningar (se SCB [1977], Andersson och Andersson

[1978] samt AKU) att de åldersspecifika förvärvsintensiteterna för de utländska medborgarna numera också är lägre än för svenskarna. Delvis torde denna förändring också förklaras av höjningen i de svenska kvinnornas förvärvsintensiteter. Räknat på hela gruppen utländska medborgare är dock andelen förvärvsarbete fortfarande högre än i den svenska befolkningen, men detta förklaras av de utländska medborgarnas anorlunda ålderssammansättning.

Nu utgör dock de utländska medborgarna endast en del av invandrarbefolkningen i Sverige. Hur ser de då ut för de invandrare som fått svenskt medborgarskap? Dessa är en stor och snabbt växande grupp.¹ Några undersökningar som visar deras åldersspecifika förvärvsintensiteter finns ännu inte.

I befolkningsregistret kan man identifiera en genomsnittligt "äldre" och en genomsnittligt "yngre" grupp naturaliserade. Vi har dels utrikes födda med svenskt medborgarskap, dels naturaliserade sedan 1968. Nästan samtliga i den förstnämnda gruppen består av invandrare födda i utlandet som naturaliserats under efterkrigstiden. Den obetydliga gruppen "rena" svenskar som finns bland de utrikes födda med svenskt med-

¹ I början av 1980 var antalet utländska medborgare cirka 424 000 personer och antalet naturaliserade cirka 360 000 personer. Se Widgren [1980].

JAN EKBERG är universitetslektor i nationalekonomi vid Högskolan i Växjö. Han forskar kring arbetsmarknadsfrågor, främst vad gäller de långsiktiga effekterna av invandringen.

Tabell 1. Andel förvärvsarbetande i procent år 1978 räknat på befolkningen den 31/12 1978. Båda könen. Siffrorna inom parentes har erhållits efter hänsynstagande till avvikande könsammansättning gentemot totalbefolkningen.

Ålder	Totalbe- folkning	Utländska medborgare	Utrikes födda med svenskt medborgarskap	Naturaliserade 1968—	
				Samtliga	darav födda i Sverige
16—19 år	28,5	29,1	32,5	31,1	28,5
20—24 år	74,5	66,7	74,0	76,3	76,2
25—34 år	80,4	75,2	80,3	80,1 (80,9)	78,0 (79,5)
35—49 år	83,1	80,2 (79,1)	84,2 (84,9)	85,3	82,4 (83,2)
50—59 år	74,3	69,5 (68,5)	73,8 (75,5)	75,6	*
60—64 år	51,0	45,6	50,9 (53,6)	53,5	
65—w år	4,7	5,0	6,3 (7,0)	6,8	
16—64 år	72,4	71,0	75,7 (76,6)	74,2	
16—w år	58,6	69,1	64,9 (66,0)	71,4	

Källa: Sambearbetning av befolknings- och inkomstregistret.

* Antalet individer i åldersklasserna 50—59 år och 60—64 år är litet och vi avstår därför från att här beräkna förvarvsintensiteter.

borgarskap kan rimligen inte ha någon betydelse för de jämförelser som vi här kommer att göra. Gruppen naturaliserade sedan 1968 innehåller både utrikes födda och i Sverige födda personer (invandrarbarn) som naturaliserats efter 1968.

I SCB:s inkomststatistik över totalbefolkningen definieras en person som förvärvsarbetande om han/hon erhåller en arbetsinkomst per år motsvarande minst ett basbelopp. Genom en sambearbetning mellan befolkningsregistret och inkomstregistret för inkomståret 1978 har det varit möjligt att jämföra de utländska medborgarnas, de naturaliserades och totalbefolkningens arbetsinkomster.² Vid beräkning av förvarvsintensiteter har vi ställt ett något hårdare krav än SCB för att en person skall anses vara förvärvsarbetande.³ För att få bort ströinkomster och om möjligt endast få med de som kan anses ha en någorlunda fast anknytning till arbetsmarknaden, har en person definierats som förvärvsarbetande om han/hon hade minst 20 000 kr i arbetsinkomst år 1978. En sammanställning finns i *tabell 1*. Eftersom den

övriga (svenska) befolkningen utgör den helt dominerande delen av totalbefolkningen (till över 90 procent) så svarar de andelstal som finns i tabellen för totalbefolkningen ganska väl mot vad som gäller för den svenska befolkningen. Skillnaden är i allmänhet endast någon eller några tiondels procentenheter.

I vissa åldersklasser avviker könsammansättningen bland invandrarna från totalbefolkningens. Främst gäller detta gruppen utrikes födda med svenskt medborgarskap, där andelen kvinnor i äldre åldersklasser är förhållandevis hög. I de fall då en avvikande könsammansättning gett någon effekt att tala om på andelen förvärvsarbetande, visar vi också inom parentes de standardiserade värdena. Könsammansättningen i åldersklassen i fråga har då antagits vara densamma som i totalbefolkningen.

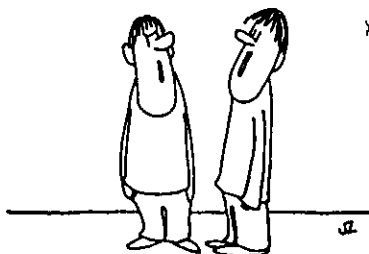
Innan tabellen analyseras bör man komma ihåg några saker. Varje år finns det bland de utländska medborgarna

² Sambearbetningen är utförd inom ramen för ett forskningsprojekt om invandringens långsiktseffekter.

³ Basbeloppet var 12 500 kr år 1978.

nyanlända personer som får låga inkomster på grund av den korta vistelsetiden i landet under året. Dock är antalet nyanlända per år litet i förhållande till den redan existerande stocken av utländska medborgare i landet. Dessutom är det i vissa fall så att vid en given arbetad tid är arbetsinkomsten något lägre än för svenska medborgare. Vid vår inkomstgräns på 20 000 kr torde det främst vara gruppen deltidsarbetande som är intressant att jämföra. Av folk- och bostadsräkningen 1975 framgår dock att för deltidsarbetande personer (1–19 tim/vecka) är medianinkomsten för utländska medborgare *inte* lägre än för den övriga befolkningen. Se Ekberg [1980]. Det kan naturligtvis inte helt uteslutas att en definition av en person som förvärvsarbetande eller ej med hänsyn till en viss inkomstgräns något kan missgynna de utländska medborgarna. Även om man här kan infoga en svag reservation torde dessa omständigheter inte ha någon *avgörande* betydelse. Känslighetsberäkningar visar också att även om vi sänker inkomstgränsen något för de utländska medborgarna ger detta endast detaljförändringar. Den *allmänna* bild som *tabell 1* ger påverkas inte.

Vid jämförelsen mellan utländska medborgare och totalbefolkningen ger tabellen i det stora hela samma bild som exempelvis AKU-undersökningarna. *I praktiskt taget varje åldersklass har de utländska medborgarna lägre andel förvärvsarbetande än totalbefolkningen.* Ett undantag är åldern 16–19 år. Samtidigt pekar AKU-undersökningar på hög arbetslöshet för de utländska medborgarna i denna åldersklass. Troligen förklaras vårt resultat av att de utländska medborgarna i mindre utsträckning än svenskarna deltar i gymnasieutbildning. En möjlig orsak till det relativt låga andelstalet i åldersklassen 20–24 år kan vara en koncentration av gäststuderande till denna åldersklass.

- HÄR KOMMER DET UTLÄNNINGAR OCH TAR VÅRA JOBB!
- JÄVISST, OCH VILKA SKITJOBB DOM TAR, VA!

De utrikes födda med svenskt medborgarskap har åldersspecifika förvärvsintensiteter som ungefär ligger i nivå med – eller efter standardisering något över – vad som gäller för totalbefolkningen. Betraktar vi de naturaliserade sedan 1968 har dessa genomgående mycket höga förvärvsintensiteter. *I samtliga åldersklasser har de sedan 1968 naturaliserade högre förvärvsintensiteter än totalbefolkningen (svenskbefolkningen).*

En del av de naturaliserade (1968–) är födda i Sverige. Denna grupp andragerationsinvandrare har åldersspecifika förvärvsintensiteter som ungefär ligger i nivå med totalbefolkningens och är högre än de utländska medborgarnas.

Visserligen tillåter inte vårt material någon mer detaljerad analys av de olika gruppernas ställning på arbetsmarknaden men det förefaller som om de naturaliserade invandrarna klarat sig bättre än de utländska medborgarna under 70-talets besvärliga arbetsmarknad.

Referenser

- Andersson, L. och Andersson, R., [1978], *Sysselsättningsuppgifter för utländska medborgare enligt folk- och bostadsräkningen 1975*, SCB, PM från enheten för befolkningsstatistik, Örebro.
Ekberg, J., [1980], *Invandrarnas inkomster enligt folk- och bostadsräkningen 1975*, stencil, Högskolan i Växjö.
SCB [1977], *Invandrarnas levnadsförhållanden 1975*, Stockholm.
Widgren, J., [1980], *Svensk invandrapolitik*, Liber, Lund.